

Аналіз біблеїзмів: стилістична і прагматична функції (на матеріалі промов українського президента П. Порошенка та 44-го президента США Б. Обами)

Оксана Добош

асистент кафедри прикладної лінгвістики, Національний університет «Львівська політехніка», Україна, E-mail:
doboshoksana@gmail.com

The article is dedicated to studying of the pragmatic stylistic functions of biblical words and phrases in the speeches of P. Poroshenko and B. Obama and their masterly use of the Bible as a precedent text. The paper analyses the pragmatic functions and stylistic devices of direct quotations and transformed biblical phrases as well as the words and expressions “produced” by the Bible.

Ключові слова — фразеологізм, алюзія, градація, паралелізми, метафоричні конструкції, прагматична функція.

Вступ

Вивчення особливостей функціонування біблеїзмів у політичному дискурсі є актуальним питанням сучасної лінгвістики, адже ці мовні одиниці, як слушно зауважує дослідниця Н. В. Черкас [11, с. 5], формують образну християнську картину світу. Характерною рисою біблеїзмів є їх постійна відтворюваність, здатність залишатися в культурній пам'яті народу, а також пізнавальна, емоційна та духовна цінність як для окремих особистостей, так і для національних спільнот.

Вітчизняна наука недостатньо вивчила мову Святого Письма. Попри значну зацікавленість проблематикою в рамках діахронічного вивчення біблеїзмів та їх класифікації (А. Біріх, Ю.А. Гвоздарев, І.Б. Дубровська, О.В. Кунін, Н.П. Матвієва, Е.М. Солодухо), дослідження фразотворчих процесів (А. Біріх, О.В. Кунін, Л.І. Степанова та ін.), функціонування цих одиниць у творах художньої літератури (Є.М. Верещагін, В.М. Мокієнко, О.І. Трофімкіна, В.І. Хазан, І. Харазінська, І.С. Хостай, І.О. Шмелькова), лінгвістичних питань перекладу (Т.А. Малютіна), біблійних алюзій (J.F. DitsNy, M. ShocNley, J.E. Tierney та ін.), їх природи та функціонування (R.A. Brower, O. Durgani), вчені не дійшли згоди щодо універсального визначення терміну «біблеїзм».

Отже, термін «біблеїзм» має низку дефініцій у науковій літературі. На думку О. Ахманової, термін «біблеїзм» – це словосполучення, цитата (речення) або слово достеменно встановленого біблійного походження, що входить до лексичного складу мови [2, с. 66]. Дослідник О. Солошенко уточнює визначення О. Ахманової: біблеїзм треба розглядати не просто як слово чи вираз, взяті з Біблії, а також і як лексико-фразеологічну одиницю, що можна вивести зі Святого Письма (“prodigal son”), або яка виникла під її впливом, як, наприклад, анатомічний термін

“Adam’s apple” = кадик [8, с. 132]. “Лексикон загального та порівняльного літературознавства” пропонує таке визначення: “біблеїзм – це слово чи вислів із Біблії” [4, с. 68]. За Р. Зорівчак, “біблеїзми” – це окремі слова та фразеологізми (в широкому розумінні цього терміна, включно з прислів’ями та приказками), які, відірвавшись від біблійного тексту, широко вживають у мовленні, побутовому та літературному [3, с.103]. Н. І. Андрейчук визначає біблеїзм як зафіксовану в тексті Біблії фразеологічну одиницю, що має синтаксичну структуру словосполучки, де семантична єдність домінує над структурною роздільністю компонентів, які утворюють цілісність [1, с. 56]. До речі, біблеїзми включають не тільки фразеологічні одиниці, а й поодинокі слова, зокрема власні назви.

Матеріалом для дослідження слугували 200 біблійних протоодиниць відібраних з промов президента України П. Порошенка та 44-го президента США Б. Обами.

Мета цієї статті – здійснити стилістичний аналіз та дослідити прагматичну функцію біблеїзмів у промовах П. Порошенка і Б. Обами.

Об’єктом дослідження є біблійні фразеологізми, образні слова, словосполучення і фрази, які беруть свій початок з різних Євангелій і ввійшли до загальномовного узусу, поповнивши лексичний фонд англійської та української мови.

Предметом дослідження є семантичні процеси, що супроводжують трансформацію біблійних протоодиниць (слів, словосполучень, виразів як елементів Євангельського тексту) у біблійні фразеологізми, алюзії та інші стилістичні засоби і їхнє подальше мовленнєве використання у політичному дискурсі президента України П. Порошенка і 44-го президента США Б. Обами.

Виклад основного матеріалу

Актуальність обраної тематики зумовлена підвищеною увагою сучасних лінгвістичних студій саме до політичного дискурсу, і безпосередньо політичного дискурсу США, як взірця просування демократичних ідей та цінностей і політичного дискурсу України, який «під пером» П. Порошенка отримав друге дихання. Аналіз лексичної складової у виступах американського і українського політиків сучасності має на меті відстежити стилістичні та прагматичні функції біблеїзмів у політичному дискурсі США і України, що дає змогу з’ясувати

доцільність їхнього вживання та інтерпретування. Суспільне призначення політичного дискурсу полягає в тому, щоб навіяти адресатам необхідність «політично правильних» дій та оцінок, тобто метою політичного дискурсу є не опис, а створення ґрунту для переконання адресатів, спонукання до дії, що й визначає його ефективність. Мова політичного дискурсу насичена символами, а успіх і результативність визначаються тим, наскільки ці символи співзвучні з масовою свідомістю: політик повинен вміти доторкнутися до потрібної струни у свідомості, висловлювання політика повинні бути спрямовані на «споживачів» політичного дискурсу [5, ст. 220].

Для політиків-ораторів Біблія завжди слугуватиме прецедентним текстом, що застосовується у своїх виступах для встановлення контакту з населенням. Це своєрідна сполучна ланка між політиком та аудиторією, яка забезпечує формування позитивного ставлення до тієї чи іншої політичної фігури. Як стилістичний засіб слова та вислови із Біблії слугують для увиразнення піднесеності, урочистості та динамічності розповіді. Мета адресанта – за рахунок біблейзмів створити ілюзію про виключну обраність країни та її населення, захищеність, непохитність устрою, а відтак, і правильність обраного політичного курсу. Шляхом такої макро-стратегії маніпуляції політик одночасно здійснює і приховану стратегію самопрезентації, оскільки він є тим, хто усвідомлює таку «величну надістину», відповідно, він здатен повести народ «до світлого майбуття».

Політичні промови президента України Петра Порошенка і 44-го президента США Б. Обама рясніють експресивною лексикою, фразеологізмами, емоційними епітетами, метафорами, емфатичними синтаксичними конструкціями. Оскільки інформативність та агітаційність в політичному дискурсі переважають над фатичністю, ритуальні тексти зазнають значних трансформацій. Однією з найпоширеніших форм запозичень і трансформацій із Біблії є алюзія – стилістичний прийом, пов'язаний з використанням у тексті фольклорного, літературного, історичного чи побутового факту, а також відомого афористичного вислову, крилатого слова, ідіоми. Цей прийом допомагає гранично стисло вказати на риси людини, особливості події, тісно поєднаних з оповіддю, оскільки вони асоціативно виокремлюють важливу думку певного контексту. Дослідники відзначають, що алюзія базується на спільних фонових знаннях адресанта та адресата й використовується адресантом для цілеспрямованого прирощення основного змісту повідомлення [7].

Б. Обама красномовно влітає алюзії на біблійні перекази про Давида і Голіафа, Даниїла і левів, Землю обітовану у свої промови з прагматичною метою. «*The previous generation, the Moses generation, pointed the way. They took us 90 percent of the way there. We still got that 10 percent in order to cross over to the other side. So the question, I guess, that I have today is what's called of us in this Joshua generation? What do we do in*

order to fulfill that legacy; to fulfill the obligations and the debt that we owe to those who allowed us to be here today?» (Barack Obama on the Joshua Generation at the Selma Voting Rights March Commemoration, Alabama 04. 03. 2007). Ісус Навин був людиною, призначеним, щоб ввести ізраїльтян в обітовану землю, і Обама бере на себе ношу того, хто може вести націю в країну єдності і міжетнічної злагоди.

У промові про расову дискримінацію Обама хоче підтримати людей у подоланні їхніх труднощів, тому наводить такі історичні приклади: «*I imagined the stories of ordinary black people merging with the stories of David and Goliath, Moses and Pharaoh, the Christians in the lion's den ...»* (Barack Obama's Speech on Race, 18.03.2008). Цим він намагається пояснити, що часто Бог нас навчає, посилаючи тяжкі умови життя, несправедливість у відношеннях, провокацію, або скорботи. Не обов'язково вести війну на всьому фронті – важливо зрозуміти де її серце, де ключ до повороту всієї ворожої ситуації, адже цей ключ знаходиться завжди в духовних площинах і в нашому серці. Не обійшов увагою цю біблійну історію і Порошенко, згадуючи про, так званого, українського Давида і російського Голіафа, маючи на увазі збройний конфлікт між Україною і Російською Федерацією. Президент підбадьорював слухачів, кажучи, що різниця з супротивником у ресурсах та потенціалі не повинна зменшувати нашу віру в перемогу: «*Не забуваймо: Давид здолав набагато дужчою Голіафа*» (Щорічне Послання Президента до Верховної Ради, 05.06 2015).

У промові про перебудову економіки США Б. Обама каже: «*We cannot rebuild this economy on the same pile of sand. We must build our house upon a rock...*» (Matthew, 7:24-27); (A New Foundation for the Economy Speech / Teaching American History 14. 04.2009). Цей маркер алюзії посилається на денотат «Притчу про дім», в якій йдеться про будинок зведений на скелі та будинок збудований на піску. Будинки представляють наше життя. Міцний фундамент символізує любов і віру, в той час як слабкий фундамент означає невігластво. В історії Ісуса, будинки символізують життя, але в промові Обама вони символізують економіку США. Подана алюзія – це хороший приклад того, яке майбутнє може чекати державу, якщо не спробувати відновити економіку.

Засвідчуючи зміну своєї позиції щодо одностатевих шлюбів, Обама вдається до релігійного обґрунтування: «*When we think about our faith, the thing at root that we think about is ... the Golden Rule, you know, treat others the way you would want to be treated*» (Gay Marriage and the Golden Rule, 17.05.2012) – це алюзія на «Нагірну проповідь»: «*Тож усе, чого тільки бажаєте, щоб чинили вам люди, те саме чиніть їм і ви.*» (Лк 6:31; Мт 7:12) «Нагірна проповідь» є важливим путівником життя людей. Тож, використовуючи цю біблійну алюзію Обама намагається нагадати американцям про основні закони, яких необхідно дотримуватися.

Деформуючи 1-е послання від Ісуса до людства: «Протягніть свою руку та дозвольте мені провести вас до царства мого Отця», обидва політики перетворюють його на аллюзію, вплітаючи в нього ще й такий стилістичний прийом як антитезу (isusdoludstwa.net/?p=1105). Порошенко каже: «**Протягаю руку миру всім, хто подав голос за мене, і тим, хто не голосував. Всім, хто допоможе встановити мир, порядок і спокій в Україні**» (Промова президента України П. Порошенка на інавгурації, 07.06.2014). Президент дякує не лише за підтримку, він прагне співпраці, вербалізуючи свої етикетні дії, використовуючи метафору про протягнену руку, демонструє відкритість до діалогу і бажання працювати з тими, хто його обрав. Б.Обама підкреслює, що навіть деспотам пробачать, і простягнуть руку, якщо вони розтиснуть кулак: «*Even despots could be forgiven, knowing that America will extend a hand if you are willing to unclench your fist*».

Стратегічно, наголосив президент, Україна продовжує тримати курс на членство в НАТО: «*Цей дороговказ для нас непорушний, як Полярна зірка на зоряному небі*». (Щорічне Послання Президента до Верховної Ради, 06.09 2016). Полярна зірка асоціюється в реципієнта з Віфлеємською зіркою, яка також в свій час слугувала найяскравішим дороговказом на шляху до Єрусалиму.

Аллюзію на «Притчу про сіяча» (Матвія, 13:3-8) знову використовують обидва оратори: «*Сіяти ж на цьому ґрунті зневіру, депресію, розбрат, хаос в головах – то вже завдання сучасних послідовників Геббельса ...*» (Звернення Президента України Петра Порошенка 21.06.2014); «*... we will empower those who sow hatred rather than peace...*» (Obama's Speech in Cairo - The New York Times, 04. 06. 2009).

Введення біблійних цитат у незмінному вигляді в промови – це найлегший спосіб досягнення максимальної зрозумілості та переконливості змісту тексту. Проаналізовані цитати супроводжуються в промові засобами лексичного рівня, тобто метафорою та епітетом; лексично-синтаксичного рівня, тобто антитезою та порівнянням; та синтаксичного: різного виду повторів, паралельними конструкціями, інверсією. Президент Порошенко закликає не піднімати певних тем, стосовно його володіння одними з найвпливовіших ЗМІ держави та їхньої необ'єктивності при висвітленні подій посилаючись на кризу в державі: «**Євангеліє вчить, що царства, поділені всередині, впадуть. Так будьмо ж єдиними, бо настав момент гуртуватися у боротьбі за Україну, а не чубитися у вовтузні один проти одного**» (Щорічне Послання Президента до Верховної Ради, 06.09 2016).

У наступній своїй промові Президент знову жонглює біблійними прислів'ями та фразеологічними конструкціями: «**Будь-який агресор на кордоні України має згадати Євангельську мудрість:... хто з мечем прийде, той від меча і загине!** В Євангелії від Матвія (гол. 26, ст. 51^52) сказано: «...сховай свого

меча в його місце, бо всі, хто візьме меча, мечем загинуть». Для самопідтримки П. Порошенко у щорічному зверненні до Верховної Ради знову цитує Ісуса Христа: «*На жаль, в українському політикумі є люди, про кого кажуть «**Боже, прости їм, бо не відають, що коять**»* (Луки, 23); (Щорічне Послання Президента до Верховної Ради, 06.09 2016).

44-президент США в багатьох офіційних зверненнях теж дослівно цитував Біблію як прецедентне джерело вкрай важливих слів утіхи для постраждалих і вбитих горем утрати американців, підкреслюючи наступні паралельні конструкції: «*Weeping may endure for a night, but I'm convinced joy comes in the morning*». (Psalm, 30:5) Першому інавгураційному зверненні «*The wicked flee when no man pursueth; but the righteous are as bold as a lion*» (Remarks at the National Peace Officers' Memorial, 15. 05. 2010). Нечестивий біжить тому що усвідомлення своєї провини, збуджує в ньому постійне очікування і страх Божого суду; а праведник сміливий, як лев бо має свідчення доброї совісті та впевненість у Божественній милості і захисті.

Одним із найпоширеніших засобів створення виразності та образності у публічних промовах є метафори, за допомогою яких певні слова розкривають сутність одних явищ та предметів через інші за схожістю чи контрастністю. Характерною рисою метафори є її здатність не просто змінювати ставлення до ситуації, але і керувати поведінкою людей [6, ст. 55]. Завдяки метафорам здійснюється емоційний вплив, що забезпечує підтримку промови слухачами. У своєму зверненні до Верховної Ради України Президент зосереджує увагу на проблемах внутрішнього та зовнішнього становища країни. Для створення повної картини щодо інтенцій країни агресора й серйозних труднощів у економічному і політичному становищі України вживаються стилістично-марковані лексеми: **пекельний комп'ютер; диявольська програма; тернистий шлях реформ; чистилище Майдану; рука миру; «бєси»; колективний гріх; наш хрест; мати гріх за душою; суд Божий**. (Щорічне Послання Президента до Верховної Ради, 06.09 2016).

В американському політичному дискурсі широкоживаними є метафори-ремінісценції та метафоричні конструкції: **heart of stone; heart of flesh; eternal house; darkest hours; hellish path; slaughter of innocents; to have the blood on their hands**, особливістю яких є вживання біблійних епітетів. Вжиті американські епітети: **God-given, almighty, hellish, wicked, righteous, faithful, eternal, vile; peaceful; religious** та українські: **тернистий, пекельний, диявольська, смертний, Божий** підкреслюють характерну рису, визначальну якість певного предмету або явища, збагачують мову новим емоційним сенсом, надають текстові певної образності, насиченості. Президентська промова набуває своєрідного психологічного ладу з метою впливу на аудиторію. Можна зробити висновок, що метафори відіграють важливу роль у політичному мовленні,

оскільки вони є засобом впливу на слухача, так як вони передбачають і підсилюють близькість стосунків, офіційність або ворожість між мовцем і слухачем.

Виразальним засобом риторики Обама є інверсія: «*The Holy Bible tells us, "Blessed are the peacemakers, for they shall be called sons of God"*» (Matthew, 5:9); (Obama's Speech in Cairo - The New York Times 04. 06. 2009). Така будова речення виділяє смисловий центр повідомлення реми, змінює ритм речення, переносючи акценти з одних членів речення на інші [9].

Фразеологізми – стійкі словосполучення, які сприймаються як єдине ціле і вживаються носіями мови в усталеному оформленні. Для того, щоб вплинути на почуття людини, слід використовувати такі фразеологізми, які будуть зрозумілими кожному, а також підкреслюватимуть значущість сказаного. Завдяки заздалегідь відомим населенню сталим словосполученням, президент має змогу встановити з ним контакт, отже складається враження, ніби президент та народ давно добре знають один одного. Фразеологізми, народжені Біблією, мають найавторитетнішу «печатку автора». На вечорі-реквіємі у зв'язку з Днем боротьби за права кримськотатарського народу та 71-ми роковинами депортації П. Порошенко каже: «*У Радянському Союзі будь-яка інформація про реальне становище депортованих береглася за сімома замками.*» [12]; (Виступ Президента України на вечорі-реквіємі у зв'язку з Днем боротьби за права кримськотатарського народу та 71-ми роковинами депортації). Цей фразеологізм має біблійне походження і вживається на позначення чогось далекого, неприступного, неможливого для користування. У щорічному посланні до Верховної Ради Порошенко наголошує на всенародному незадоволенні загальним станом речей в країні: «*Чаша терпіння у людей переповнена*» [12]; (Щорічне Послання Президента до Верховної Ради 04. 06. 2015). Досить поширеним у сучасній лексиці є вираз чаша терпіння чи гірка чаша. Ці слова також біблійного походження і зустрічаються у всіх Євангеліях, зокрема у Гетсиманському саду, де Ісус Христос просить Бога відвернути від нього страшну чашу. Крилатим став і вислів *тридцять срібняків*, взятий із біблійних оповідей про Юду Іскаріота, що є символом ціни зради, який так влучно використовує Порошенко: «*Ми зробили величезні кроки по боротьбі з корупцією... Але все це марно. Марно, тому що за гучними арештами, за гучними затриманнями корупціонерів, потім судді за 30 срібняків відпускають на волю*» [12]; (Щорічне Послання Президента до Верховної Ради 04. 06. 2015).

Отже, фактичний матеріал дослідження свідчить, що найчастіше президентська ораторська промова не стільки інформує аудиторію, скільки формує в неї певне уявлення про стан справ в країні і в світі, а також спонукає до вчинення певних дій за допомогою засобів сугестивного впливу.

Цілком очевидно, що для того, щоб здаватися публіці переконливим, будь-якому політичному лідеру необхідно логічно побудувати свій виступ, послідовно викласти свої ідеї. З цією метою обидва оратори використовують чимало ефективних мовленнєвих тактик (синтаксично-стилістичних прийомів), серед яких чільне місце посідають різнопланові повтори. Розглянемо детальніше на прикладах анафору – повтор слова або групи слів на початку декількох фраз; стилістична фігура, що реалізується функцією впливу на адресата, спонукає до висновків та слугує засобом надання експресивності. У привітанні з Великоднем П. Порошенко наводить такі рядки з апостола Павла: «*Один Господь! Одна віра! Одне хрещення! А для нас це це й одна Вітчизна, бо нас єднають Бог та Україна.*» (Привітання Президента України з Великоднем, 12. 03. 2015). Анафора у наведеному уривку допомагає підкреслити емоційний настрій мовця, переважно зростаючий за своєю впевненістю, збільшує переконливість висловлювання про доцільність єднання. Для структуривання промови використовується повтор однієї синтаксичної конструкції на початку речення. Це сприяє чіткій деталізації, концентрації уваги адресата. Про стрілянина в Далласі Обама заявив, що цьому злочину «немає виправдань», але якщо ми хочемо зберегти єдність, ми повинні пройти через ці важкі часи: «*If we're to sustain the unity we need to get through these difficult times, if we are to honor these five outstanding officers who we've lost, then we will need to act on the truths that we know*» (1 John, 3:18); (Obama At Dallas Memorial, 12. 07. 2016).

Послугується Обама також паралелізмами із Біблією для морально-етичної підтримки і стабілізації внутрішнього стану людини: «*We are troubled on every side, yet not distressed; we are perplexed, but not in despair; Persecuted, but not forsaken; cast down, but not destroyed...*» (2 Corinthians, 4); (Remarks by the President at a Memorial Service in Joplin, Missouri, 29. 05. 2011). Іntenція всього висловлювання пронизана біблійними мотивами, що сприяє створенню неабиякої експресії, яка має пробудити в свідомості реципієнта ідею про порятунок, про вічне життя: «*Though outwardly we are wasting away...inwardly we are being renewed day by day. So we fix our eyes not on what is seen, but on what is unseen, since what is seen is temporary, but what is unseen is eternal. For we know that if the earthly tent we live in is destroyed, we have a building from God, an eternal house in heaven, not built by human hands*» (2 Corinthians 4-5); (Remarks by the President at Sandy Hook Interfaith Prayer Vigil, 16.12.2012). Паралелізмами пронизані й промови президента України. Під час привітанні українців з Великоднем, гарант наголошує: «*Великдень – це перемога віри над безнадією, спасіння над безвихіддю, добра над злом і торжество життя над смертю.*» (Привітання Президента України з Великоднем, 12. 03. 2015). Такі ж стилістичні засоби

вжиті у президентському зверненні до народу з іншої нагоди: «**народний суд**, вище якого лише **суд Божий**, виніс смертний вирок Комуністичній партії України». (Щорічне Послання Президента до Верховної Ради 04. 06. 2015).

Президент США Барак Обама закликав американців до єдності та просив їх “забути про відчай” під час урочистої церемонії вшанування пам’яті правоохоронців, які загинули у Далласі: «*I've seen too many families go through this. But then I am reminded of what the Lord tells Ezekiel: I will give you a new heart, the Lord says, and put a new spirit in you. I will remove from you your **heart of stone** and give you a **heart of flesh***». (Ezekiel, 36:26); (Obama At Dallas Memorial, 12. 07. 2016). Б. Обама закликає всіх молитись за те, щоб отримати «нове серце»: серце не з каменю, але серце відкрите для співчуття і переживань інших громадян.

Яскравий приклад метонімії спостерігаємо в наступному зверненні Обама до церковної громади: «*My faith teaches me that I can sit in church and pray all I want, but I won't be fulfilling **God's will** unless I go out and do the **Lord's work***». (Remarks in Hartford, Connecticut: "A Politics of Conscience", 23.06/2007).

Розглянемо ще одну стилістичну фігуру притаманну даному дискурсу, а саме анадиплосис, яка зв’язує повтором окремого слова або словосполучення кінець попередньої мовної одиниці з початком наступної: «*Scripture tells us that in our sufferings there is glory, because we know that suffering produces perseverance; perseverance, character; and character, hope*». (Romans, 5:3-4). Анадиплосис реалізує логічний наголос і увиразнює думку оратора про те як попри всі страждання, не втратити надію і разом переродитись у стійку, мужню націю, яка заслуговує Божого благословення. В даному прикладі конструкція містить лексичний повтор іменника як основний засіб номінації і є афективним засобом експресивного синтаксису. Асиндетичний зв’язок тут вживається для передачі взаємопов’язаних етапів однієї дії і як засіб виділення найбільш значущого. Семантика таких речень завжди містить додатковий зміст експресивного характеру, оскільки конструкції з повторюваними іменниками дають можливість рельєфно виділити й підкреслити ті смислові відтінки, які потенційно містяться у значенні того чи іншого слова. [10] Ще двома риторичними фігурами у даному патерні є еліпсис і асиндетон. Еліпсис — упушення одного чи декількох потрібних членів речення, в даному випадку дієслова «*produce*». Мовець свідомо упускає слова, щоб слухач мав змогу самостійно зробити висновок чи припущення.

Перераховуючи однорідні члени речення, зіставляючи їх, оратор використовує таку стилістичну фігуру, як градація, що сприяє поступовому наростанню смислового та емоційного значення мовних одиниць у тексті промови і саме так підвищує їх аргументацію та афективний вплив. Переконаливим підтвердженням цьому є слова 44-го президента США

про свою обраність і покликання: «*I felt I heard God's spirit beckoning me. I **submitted** myself to His will and **dedicated** myself to discovering His truth and **carrying out** His works*». (Obama's 2006 Speech on Faith and Politics, 28.06.2006). Ідентичний стилістичний прийом Обама використовує, висловлюючи підтримку своїй нації: «*God and grace will restore you and make you **strong, firm and steadfast***». (1 Peter, 5) «*Get rid of all **bitterness, rage and anger, brawling and slander, along with every form of malice***». (Ephesians 4); (Pentagon Memorial Service, September 11, 2010). В даному випадку оратор використовує паралельні словосполучення, що складаються з двох елементів, які роблять висловлювання більш глибоким і допомагають зберегти семантичний баланс.

Ще одну стилістичну фігуру ампліфікацію розглядають як різновид градації. Завданням ампліфікації є додати речі величі, а метою — зробити промову сильнішою і успішнішою, аби те, про що доводять, що воно велике, здавалося й справді великим. Нескінченний список описових характеристик перелічує Б. Обама перед тим як назвати ім’я пастора Клементя Пінкні для того, щоб підкреслити якою добродесною божою людиною він був: «*We are here today to remember a man of God who lived by faith, a man who believed in things not seen, a man who believed there were better days ahead off in the distance, a man of service*». (Obama's Eulogy for Clementa Pinckney, 26.06.2015).

Завершення промови є важливим композиційним і змістовим елементом, тому виокремлення в ньому базових позицій формує уявлення про програмні цілі президента. У всіх проаналізованих промовах Б. Обама і в окремих промовах П. Порошенка наявне звернення до вищої божественної сили, що вказує не лише на релігійну визначеність президентів, а й їхнє бачення своєї країни високодуховною державою. Вище благословення стало невід’ємним атрибутом прикінцевої частини інавгураційної промови Б. Обама: «*God bless you, and God bless the United States of America*»; у П. Порошенка апеляція до Бога нагадує елемент молитви: «*Мир нам! Нехай нас благословить Господь!*»; «*Нехай буде з вами Бог*» (Виступ Порошенка на сесії Генасамблеї ООН, 29.09 2015). Вживання Обамою біблеїзмів *God, bless, a* Порошенком *Господь, благословить* налаштовує реципієнта на виключно позитивний спосіб міркування; адресант вербалізує бажання добробуту адресату, тим самим наголошуючи на своїй порядності і виключності на політичній арені.

ВИСНОВОК

Публічне мовлення – це основний засіб спілкування з народом, тому головні ідеї повинні бути донесені чітко та якісно, привертати увагу слухача, впливати на його почуття та емоції. Розглянувши мовлення політичних лідерів можемо констатувати, що їхня риторика досить ефективна, здатна переконати народні маси в правильності своїх політичних кроків.

Стилістичний синтаксис обох політичних представників характеризується використанням ампліфікацій, градаційних конструкцій, повторів, фразеологізмів, епітетів та інших стилістичних фігур, завдяки яким якнайповніше здійснюється їх прагматична функція в політичному дискурсі. Вживання специфічних синтаксичних структур та стилістичних засобів у поєднанні з блискучими ораторськими здібностями подвоює ефект зазначених прийомів та допомагає підсилити персуазивну функцію промов. Апелюючи до загальнолюдських цінностей та ідеалів, акцентуючи позитивні перспективи розвитку країни шляхом залучення біблійної лексики, використовуючи у своїй промові релігійні мотиви, оратори нагадують громадянам про основні закони, яких необхідно дотримуватися заради стабільності, стійкості та спокою у суспільстві. Пропонована стаття не вичерпує всіх аспектів розглянутої проблеми. Подальший напрям дослідження цього питання вбачаємо в глибшому аналізі всіх системно-мовних характеристик українського і американського політиків, розробці комплексних мовних моделей представників різних політичних систем.

Література

1. Андрейчук Н. І. Біблеїзми з точки зору когнітивної семантики / Н. І. Андрейчук, І. Д. Карамішева // Вісник Державного університету "Львівська політехніка". – 2000. – № 381 : Проблеми лінгвістики науково-технічного і художнього тексту та питання лінгвометодики. – С. 55–58.
2. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов / О. С. Ахманова. М. : Сов. Энциклопедия, 1969. – 607 с.
3. Зорівчак Р. П. Біблеїзми у нашому мовленні // Кримська Світлиця, 2006. – № 38. – С. 103
4. Лексикон загального та порівняльного літературознавства / [ред. А. Волков]. – Чернівці : Золоті Литаври, 2001. – 636 с.
5. Лотоцька К. Стилістика англійської мови: Навч. посібник/ К. Лотоцька. - Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. - 254 с.
6. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія / Олена Олександрівна Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с.
7. Словник тропів і стилістичних фігур/автор-укладач В. Святовець. – К. : Академія, 2011. – 176 с.
8. Солошенко О. Д. Про визначення і типологію біблеїзмів / О. Д. Солошенко // Іноз. філологія. – Вип. 111. – Львів, 1999. – С. 132–138.
9. Худолій, А. О. Функціональні зміни у мові американської публіцистики кінця ХХ початку ХХІ [Текст] / А. О. Худолій . – Монографія. – Острог: Видавництво НаУОА, 2006. – 384 с.
10. Чабаненко В. А. Стилістика експресивних засобів української мови / Чабаненко Віктор Антонович. - Запоріжжя : Запоріж. держ. ун-т, 2002. - 351 с.
11. Черкас Н. В. Мовностилістичні засоби відображення біблійних мотивів у повоєнному американському романі: дис.... канд. філол. наук / Н. В. Черкас. – Л., 2004. – 227 с.
12. Фразеологізми біблійного походження | Dovidka.biz.ua [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dovidka.biz.ua/frazeologizmi-bibliynogo-pohodzhennya/>

Method of gamification in the system of continuing education

Maryana Zakharchuk

PhD in pedagogy, Associate Professor at Applied Linguistics Department, Lviv Polytechnic National University, Ukraine,
E-mail: maryana.zk@gmail.com

The article dwells on teaching foreign languages in the system of continuing education, as well as the method of gamification has been described as an alternative approach to learning in education of adults in the context of contemporary social development. The author has singled out the theoretical principles of learning necessary for foreign language learning and revealed their main ideas. The work of Linguistic and Educational Centre has been analyzed which was created to provide educational, methodological and consultative assistance to citizens, including scientists, teachers and students to study foreign languages.

Keywords: gamification, continuing education, adult education, language learning, educational principles.

I. Formulation of the problem

At the present stage of the integration into the EU Ukraine is adjusting its standards to meet the standards of

democracy and civilized, socially oriented society. Under the circumstances Ukrainian education is directed to attain the world level of development. While reforming the structure and content of the main components, forms and teaching methods, increasing the contribution to the development of science fields, a new phase of development of higher education, including continuing education, has been started in the country on the principals of humanization and democratization, national and international orientation, personality centred approaches that value personal and professional development. Implementation of the main principles of the new educational policy changes the strategy of continuing education and focuses it on training of a new generation of professionals with a high level of